

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 7Sžsk/45/2019  
Identifikačné číslo spisu: 2018200031  
Dátum vydania rozhodnutia: 12.03.2021  
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:2018200031.2

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu E. M. E., nar. XX.X.XXXX, bytom H., Z. X/XXXX, zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária ŠKODLER & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Dobšinského 12, Bratislava, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/2/2018-89 zo dňa 14. decembra 2018, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/2/2018-89 zo dňa 14. decembra 2018 z a m i e t a.

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

### Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 44Sa/2/2018-89 zo dňa 14. decembra 2018 podľa § 191 ods. 1 písm. d), g) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredia č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu mal preukázané, že žalobca sa v konaní domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017, ktorým žalovaný zamietol jeho odvolanie a potvrdil rozhodnutie

Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava č. 594-40/2017-TT zo dňa 12.5.2017 určujúce, že: „Samostatne zárobkovo činnéj osobe E. M. E. nezanklo dňa 30. júna 2009 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale zaniklo dňa 31. decembra 2010.“

3. Krajský súd poukázal na to, že skutkové okolnosti prípadu týkajúce sa najmä živnosti žalobcu, vydania povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia a jeho zrušenia, licencie žalobcu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) a podanie odhlášky z poistenia ku dňu 30.6.2009 neboli v konaní medzi účastníkmi spornými. Sporné zostalo právne posúdenie otázky, či žalobca ku dňu 30.6.2009 stratil postavenie samostatne zárobkovo činnéj osoby, alebo či mu toto postavenie zostalo zachované ako držiteľovi licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe.

4. Správny súd pri preskúvaní napadnutého rozhodnutia žalovanej posudzoval žalobu žalobcu majúcej charakter žaloby v sociálnych veciach neformálne a aj nad rámec žalobných dôvodov v zmysle § 202 ods. 2 a § 203 ods. 2 SSP. Správny súd uviedol, že hoci na konanie a rozhodovanie žalovaného sa podľa § 172 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní - zákon č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok), platia preň ústavné princípy a všeobecné zásady vzťahujúce sa na konanie orgánov verejnej správy v zmysle Rezolúcie (77) 31 Výboru ministrov RE, vrátane práva na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka ako základného práva vyplývajúceho z článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nie len pre konania súdne (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 83/93), práva na dostatočné, zrozumiteľné a logické odôvodnenie rozhodnutia, ako aj princípu predvídateľnosti rozhodnutia.

5. Krajský súd konštatoval, že z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že v danom prípade ústavné právo na prerokovanie vecí v prítomnosti účastníka bolo postupom správnych orgánov vo veci porušené, ako to vyplýva už zo skutočností, že začatie konania nebolo žalobcovi pobočkou Sociálnej poisťovne oznámené a nebolo mu tak umožnené k podkladom rozhodnutia sa vyjadriť napriek tomu, že podľa označenia aplikovaného ustanovenia § 178 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. by malo ísť o sporný prípad zániku sociálneho poistenia. Súčasne, vzhľadom na časový odstup medzi skutočnosťami, z ktorých žalovaný a prvostupňový správny orgán vychádzali a vydaním prvostupňového rozhodnutia (8 rokov) ide o rozhodnutie bez pochybností nepredvídateľné, navyše z hľadiska zrozumiteľného vysvetlenia dôvodu vydania rozhodnutia, ozrejmenia úvah správneho orgánu pri hodnotení dôkazov a aplikácii právnych predpisov trpiace obsahovými nedostatkami a nezodpovedajúce požiadavkám ustanovenia § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení - odôvodnenie rozhodnutia obsahuje citáciu ustanovení §§ 5 a 21 zákona bez jeho identifikácie (hoci z obsahu záhlavia /?/ rozhodnutia aplikovaný právny predpis nepochybne identifikovať možno), údaje o povoleniach žalobcu na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, živnostenskom oprávnení, licencií L1A a podaní odhlášky z poistenia, ako aj o registrácii žalobcu v registri daňových subjektov ako osoby registrovanej v súvislosti so zárobkovou činnosťou, ktorá zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatne j zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 a 2 zák. č. 595/2003 Z. z. do 30.6.2009, z čoho správny orgán bez ďalšieho vysvetlenia a ozrejmenia vlastných úvah vyvodzoval, že žalobca nemal postavenie samostatne zárobkovo činnéj osoby v sociálnom poistení od 1.1.2011 a že povinné poistenie mu nezanklo 30.6.2009, ale dňom 31.12.2010.

6. Podľa názoru krajského súdu rozhodnutie žalovaného správneho orgánu ako odvolacieho orgánu malo obsahovať vzhľadom na potrebu vysporiadania sa s odvolacími námietkami žalobcu širšie skutkové a právne zdôvodnenie, vzhľadom na nemožnosť účastníka oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia, a preto jeho rozhodnutie je potrebné považovať za arbitrárne. Argumentácia žalovanej právny názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v rozhodnutí sp. zn. 7Sžso/20/2010, v súvislosti so spôsobom začatia konania, považoval krajský súd za nedôvodné aj vzhľadom na skutočnosť, že uvádzané rozhodnutie Najvyššieho súdu bolo vydané v skutkovo a právne rozdielnej veci, v ktorej podklady rozhodnutia správneho orgánu pochádzali od samotného účastníka správneho konania. Ďalej krajský súd konštatoval, že označenie § 178 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení, ktorý upravuje iba vecnú príslušnosť pobočky poisťovne, nie je naplnením požiadavky § 209 ods. 3 tohto zákona, keďže nejde o hmotnoprávne ustanovenie, z ktorého možno vyvodzovať zánik, či nezánik povinného poistenia, o ktorom bolo rozhodnuté.

7. Vo vzťahu právneho posúdenia veci krajský súd poukázal na to, že súdna prax nie je vo vzťahu k danej problematike jednotná a ustálená, čo sa prejavuje v rozdielnych výstupoch všeobecných súdov v obdobných súdnych sporoch, pričom doposiaľ v tomto smere nebolo prijaté pre rozhodovanie záväzné stanovisko. Správny súd ďalej uviedol, že z uvedeného dôvodu pri posudzovaní veci zohľadňoval nielen logický význam ustanovení zákona, ale aj účel súvisiacej právnej úpravy a samotného nemocenského a dôchodkového poistenia (primárne je ním zabezpečenie lekárskej starostlivosti a finančné zabezpečenie občanov v nepriaznivých životných obdobiach), naplnenie ktorého v danom prípade rozhodnutím správnych orgánov vo veci aj vzhľadom na už konštatovaný časový odstup zjavne nebolo sledované. Aj podľa vyjadrenia žalovaného bol žalobca pre účely sociálneho poistenia ako samostatne zárobkovo činná osoba posudzovaný na základe živnostenského oprávnenia, preto logickým sa javí záver, že zánikom tohto oprávnenia dňom 30.6.2009 boli naplnené podmienky aj pre zánik povinného poistenia podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení. Správny súd nepovažoval za dôvodnú právnu konštrukciu, podľa ktorej okamihom zániku tohto povinného poistenia „nastúpil“ iný dôvod povinného poistenia spočívajúci v skutočnosti, že žalobca v tom čase bol držiteľom licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, napriek tomu, že na jej základe žiadnu činnosť nevykonával a nemal z nej žiadne príjmy (podľa tvrdenia žalobcu, ktoré nebolo rozporované). Mal za to, že licencia L1A je podľa § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. dokladom, na základe ktorého je možný výkon zdravotníckeho povolania jednou z jeho foriem, ktorý (výkon zdravotníckeho povolania) nie je dôvodné stotožňovať s vykonávaním činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona o sociálnom poistení. Podľa názoru správneho súdu samotná licencia pre výkon samostatnej zdravotníckej praxe jej držiteľom nepostačuje, ako to vyplýva už z definície ust. § 10 ods. 1 a 2 zák. č. 578/2004 Z. z., podľa ktorej samostatná zdravotnícka prax je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ - t.j. osoba poskytujúca zdravotnú starostlivosť na základe povolenia, alebo na inom mieste ako v zdravotnom zariadení, ktorými okolnosťami sa však žalovaný podľa obsahu rozhodnutia nezaoberal.

8. Správny súd preskúmané rozhodnutie žalovanej zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP ako nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a podľa písm. g) tohto zákonného ustanovenia z dôvodu porušenia ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia, a vec mu vrátil na ďalšie konanie v naznačenom smere.

9. Právo na plnú náhradu trov konania priznal správny súd v konaní úspešnému žalobcovi podľa § 167 ods. 1 SSP, s tým, že o výške trov bude v zmysle § 175 ods. 2 rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku.

## II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu

10. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g) SSP). Navrhovala, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/2/2018-89 zo dňa 14. decembra 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná vyslovila nesúhlas s právnym posúdením veci krajský súd, považujúc ho za nesprávny a naďalej zastávala právny názor prezentovaný v napadnutom rozhodnutí č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017, ako aj vo vyjadrení k správnej žalobe z 21.5.2018, že žalobcovi, ktorý bol v spornom období držiteľom licencie na výkon samostatnej zárobkovej praxe č. L1A/TT/0472/05, povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby nezaniklo dňa 30. júna 2009, ale toto povinné poistenie mu zaniklo dňa 31. decembra 2010.

Žalovaná trvala na názore, že licencia na výkon samostatnej zárobkovej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/) označená ako L1A, na základe ktorej môžu podľa § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. samostatnú zdravotnícku prax vykonávať zdravotnícki pracovníci napr. lekári sa považuje za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu a zakladá držiteľovi tejto licencie status samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia podľa § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010. Žalovaná poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 tohto zákona zdôraznila, že priamo z uvedeného zákona vyplýva, že držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) (§ 68 ods. 1 písm. a/) je oprávnený vykonávať zdravotnícke povolanie a poskytovať zdravotnú starostlivosť a dosahovať príjmy z podnikania z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 zákona č. 595/2003 Z. z. V danej súvislosti poukázala na list Slovenskej lekárskej komory z 21.5.2018.

10.2. Vo vzťahu k registračnému listu - odhláška zo sociálneho poistenia ku dňu 30. júna 2009 žalovaná uviedla, že v čase podania odhlášky nemala vedomosť, že žalobca je držiteľom licencie na výkon samostatnej zárobkovej praxe (L1A) a žalobca Sociálnej poisťovni pri podaní odhlášky neoznámil, že je držiteľom uvedenej licencie, pričom podľa § 227 ods. 2 písm. a/ zákona o sociálnom poistení je poisťovni povinný preukázať skutočnosti rozhodujúce na vznik, trvanie, prerušenie a na zánik sociálneho poistenia. Túto skutočnosť Sociálna poisťovňa pobočka Trnava zistila až na základe oznámenia Lekárskej komory. Zdôraznila, že zákon o sociálnom poistení neukladá Sociálnej poisťovni lehotu, v ktorej má rozhodnúť o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných veciach.

10.3. Poukazom na právnu úpravu ustanovenú v § 5 písm. c/ zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 žalovaná dôvodila, že pre posúdenie právneho postavenia fyzickej osoby ako samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia s účinnosťou do 31.12.2010 nie je právne významné, či dotknutá osoba skutočne samostatnú zárobkovú činnosť vykonáva, právne významné je len to, že dotknutá fyzická osoba disponuje oprávnením, ktoré jej zakladá status samostatne zárobkovo činnej osoby, pričom zákon o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 neustanovuje žiadne iné podmienky, ktoré by mala splniť fyzická osoba na to, aby nadobudla status samostatne zárobkovo činnej osoby a taktiež neukladá žalovanej skúmať ďalšie osobitné podmienky zakladajúce fyzickej osobe status samostatne zárobkovo činnej osoby na účely sociálneho poistenia. V danej súvislosti žalovaná poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/16/2016 z 27.6.2017.

10.4. Žalovaná nesúhlasila ani s tvrdením krajského súdu, že žalobcovi nebolo umožnené vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia, vzhľadom na to, že mu nebolo oznámené začatie konania. Vyslovila názor, že pobočka Sociálnej poisťovni v danej veci postupovala v súlade so zákonom a s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, v ktorej súvislosti poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/20/2010 z 24.2.2011, sp. zn. 1Sžsk/22/2017. Ďalej žalovaná dôvodila, že rozhodnutie pobočky v spojení s rozhodnutím žalovanej ako odvolacieho orgánu je potrebné považovať za jeden celok, majúť za to, že v danej veci skutkové zistenia a právne závery vyplývajúce z prvostupňového, ako aj odvolacieho správneho rozhodnutia odôvodňujú výrok napadnutého rozhodnutia, v ktorej súvislosti poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/57/2013 z 18.11.2014.

### III.

Vyjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti žalovanej

11. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadril podaním z 18.3.2019. Nesúhlasil s dôvodmi žalovanej, ktorými namietala nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu. Žalobca navrhol, aby najvyšší súd kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietol.

11.1. Z obsahu vyjadrenia žalobcu vyplýva, že sa v celom rozsahu pridržiaval svojich tvrdení uvedených v žalobe, v ktorej uviedol dôvody, pre ktoré považoval napadnuté rozhodnutia žalovanej za nezákonné. Právne posúdenie veci krajským súdom žalobca považoval za správne a súladné so zákonom. V závere

vyjadrenia žalobca poukázal na list ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR k výkladu ustanovení zákona č. 578/2004 Z. z.

#### IV.

##### Konanie pred kasačným súdom

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalovanej uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [www.nsud.sk](http://www.nsud.sk) (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

13. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sa/2/2018-89 zo dňa 14. decembra 2018, ktorým krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. d), g) SSP rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredia č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

14. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

15. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovanej č. 45655-3/2017-BA zo dňa 29.11.2017, ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. odvolanie žalobcu podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava č. 594-40/2017-TT zo dňa 12.5.2017 zamietla a uvedené prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila. Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava rozhodnutím č. 594-40/2017-TT zo dňa 12.5.2017 určila, že samostatne zárobkovo činné osobe E.. M. E. nezaniklo dňa 30. júna 2009 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale zaniklo dňa 31. decembra 2010.

16. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

17. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri

preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

18. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. podľa Správneho súdneho poriadku a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj náležite odôvodnil.

19. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedeného právneho predpisu postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd o dôvodnosti žaloby. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na § 461 SSP dospel k záveru, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. Kasačný súd na zdôraznenie správnosti a zákonnosti rozsudku správneho súdu uvádza nasledovné.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

20. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaná, demokratický a právny štát.

21. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

22. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

23. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako

určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právnymi záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

24. Podľa § 209 ods. 1, 2, 3, 4, 6 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovuje v celom rozsahu.

Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Ak sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, organizačná zložka Sociálnej poisťovne určí pre ňu lehotu.

V odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

V rozhodnutí sa uvedie aj organizačná zložka Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodnutie vydala, dátum vydania rozhodnutia, meno a priezvisko účastníkov konania. Na rozhodnutí musí byť odtlačok úradnej pečiatky a podpis s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby.

25. V uvedenej citovanej právnej norme zákonodarca ustanovuje formálne náležitosti rozhodnutia Sociálnej poisťovni, venujúc osobitnú pozornosť obsahu výroku a obsahu odôvodnenia rozhodnutia. V uvedenej právnej úprave zákonodarca stanoví povinnosť Sociálnej poisťovni vo výroku uviesť ustanovenie právneho predpisu, podľa ktorého vo veci rozhodla. Z logického výkladu uvedenej právnej úpravy vyplýva, že povinnosťou Sociálnej poisťovni je uviesť právnú normu toho právneho predpisu, ktorý upravuje právny vzťah k predmetu rozhodnutia. Súčasne z uvedenej právnej úpravy vyplýva povinnosť Sociálnej poisťovni odôvodniť rozhodnutie tak, aby z neho pre širokú verejnosť tak právnickú, ako aj laickú boli známe dôvody, pre ktoré v konkrétnej právnej veci bolo vydané rozhodnutie.

26. K tomu najvyšší súd dáva do pozornosti aj ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia, ktorá sa vzťahuje nielen na rozhodnutia správnych súdov, ale aj na rozhodnutia orgánov verejnej správy (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. decembra 2010 sp. zn. 4Sžo/12/2010), podľa ktorej „Z odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej a preto odňatím možnosti konať pred súdom (denegatio iustitiae) je aj také porušenie práva na spravodlivý proces, kedy v hodnotení skutkových zistení súdom v napadnutom rozhodnutí absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil a riadne sa s nimi nevysporiadal. Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť totiž svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“ Akýkoľvek nedostatok alebo neadekvátnosť v odôvodnení môže viesť k nezákonnosti rozsudku, ako aj rozhodnutia verejnej správy, z formálnych dôvodov.

27. Rovnako najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje aj na ústavný nález Ústavného súdu Slovenskej

republiky z 22. októbra 2015 sp. zn. II. ÚS 675/2014-40, z ktorého vyplýva, že „súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia. Povinnosť súdu v rámci riadneho procesného postupu (t. j. v zmysle procesnoprávných predpisov) zistiť správne a v dostatočnom rozsahu skutkový stav v nimi rozhodovanej veci (bez ohľadu na jej prípadnú náročnosť) a s tým spojená povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie, obe vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, sú jedny zo základných znakov ústavne aprobovaného postupu súdu a ochranou účastníkov konania pred svojvôľou súdu. Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je, ako už bolo uvedené, taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany ... . Rozhodnutie všeobecného súdu musí obsahovať dostatok skutkových a právnych záverov, pričom tieto závery nesmú byť svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené.“

28. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, podľa ktorého z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Rovnako rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. januára 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva a ani Ústavného súdu Slovenskej republiky pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

29. Vo svetle uvedeného najvyšší súd podrobil prieskumu rozhodnutia žalovanej v oboch stupňoch a dospel k zhodnému záveru ako správny súd o nepreskúmateľnosti preskúmaných rozhodnutí žalovanej. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu žalovanej vyplýva, že Sociálna poisťovňa pobočka Trnava vo výroku rozhodnutia rozhodla tak, že „Samostatne zárobkovo činné osobe E.. M. E. nezaniklo dňa 30. júna 2009 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie, ale zaniklo 31. decembra 2010“. Prvostupňový správny orgán vo výroku rozhodnutia neuvádza ustanovenie právneho predpisu, na základe ktorého rozhodol o zániku povinného sociálneho poistenia. V úvodnej časti rozhodnutia prvostupňový správny orgán uvádza, že vydáva predmetné rozhodnutie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z. V uvedenej právnej norme zákona o sociálnom poistení zákonodarca upravuje však len vecnú príslušnosť pobočky Sociálnej poisťovni na rozhodovanie vo veci vzniku, prerušenia a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch. V odôvodnení rozhodnutia prvostupňový správny orgán citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 5, v § 21 ods. 4 zákona o sociálnom poistení v znení účinnom do 31.12.2010 a poukazom na skutkové zistenia konštatoval, že na základe údajov z registra daňových subjektov vedeného do 31. 12. 2011 zistil, že žalobca bol registrovaný na daňovom úrade ako fyzická osoba, ktorá je registrovaná v súvislosti so zárobkovou činnosťou, ktorá zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. do 30. júna 2009, z ktorého dôvodu nemal postavenie samostatne zárobkovej činné osoby v sociálnom poistení od 1.1.2011. Vzhľadom k tomu, že z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žalovanej nevyplýva jasným a zrozumiteľným spôsobom, ako sa odvolací správny orgán vysporiadal so skutkovou a právnou argumentáciou prvostupňového rozhodnutia, vo vzťahu k odvolacím dôvodom žalobcu, krajský súd správne konštatoval, že preskúmané rozhodnutia žalovanej trpia nepreskúmateľnosťou pre nedostatok dôvodov. Z uvedených dôvodov najvyšší súd vyhodnotil kasačnú námietku žalovanej o nesprávnom právnom posúdení veci krajským súdom za nedôvodnú.

30. Kasačný súd vyhodnotil ako nedôvodnú aj ďalšiu námietku žalovanej týkajúca sa procesného postupu žalovanej v konaní. V zmysle právnej úpravy ustanovenej v § 185 ods. 4 zákona o sociálnom poistení konanie, ktoré sa začína na podnet organizačnej zložky Sociálnej poisťovne, je začaté odo dňa, keď príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne urobila voči účastníkovi konania prvý úkon.

Uvedenou právnou úpravou však nie je dotknuté právo účastníka na konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR resp. v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V danej súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť na rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu SR správneho kolégia sp. zn. 1Vs 1/2019 z 30. apríla 2019, v ktorom veľký senát zodpovedal na tretiu otázku nastolenú senátom 10S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 10Sžsk/33/2017 zo dňa 18. februára 2019 v nasledovnom znení: „Konanie podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov začaté z podnetu organizačnej zložky Sociálnej poisťovne v zmysle § 184 ods. 8 v spojení s § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. nezbavuje Sociálnu poisťovňu povinnosti zabezpečiť účastníkovi konania ochranu jeho oprávnení, ktoré sú konkretizáciou základného práva na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, prípadne i základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ktoré mu priznávajú aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná v zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky“. Uvedené rozhodnutie veľkého senátu v tejto časti nebolo zrušené alebo zmenené ani ďalším rozhodnutím veľkého senátu sp. zn. 1Vs 3/2019 z 24.11.2020 v obdobnej veci.

31. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti najvyšší súd námietky žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keďže tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov najvyšší súd kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

32. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že sťažovateľovi (žalobcovi), ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

33. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

#### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.